

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-54-53>

УДК 378.014.543:331.101.262

Писарчук Оксана Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6674-9223>

Oksana Pysarchuk

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРНИХ МЕХАНІЗМІВ ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ТА ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

THE IMPACT OF REGULATORY MECHANISMS FOR FINANCING HIGHER EDUCATION ON INCLUSIVITY AND HUMAN CAPITAL FORMATION

Анотація. В статті досліджено вплив регуляторних механізмів фінансування вищої освіти в Україні на інклюзивність освітнього простору та формування людського капіталу в умовах соціально-економічної асиметрії. Метою є ідентифікація суперечностей між чинною політикою фінансування, зокрема механізмом індикативної собівартості, та принципами соціальної справедливості, а також розробка пропозицій для її вдосконалення. Авторський внесок полягає у систематизації проблем інклюзивності через SWOT-аналіз та кейс-стаді, що виявили обмеження уніфікованого ціноутворення та недостатність адресної підтримки вразливих груп. Наукова новизна дослідження полягає у визначенні тріади базових компонентів інклюзивного фінансування та адаптації міжнародного досвіду до українського контексту. Практичне значення результатів проявляється у пропозиціях щодо впровадження багатоканальних моделей фінансування, включаючи соціальні ваучери та цифрові платформи. Висновки підкреслюють необхідність трансформації регуляторної політики для забезпечення рівного доступу до освіти та посилення соціальної мобільності.

Ключові слова: інклюзивна економіка, фінансування вищої освіти, людський капітал, індикативна собівартість, регуляторна політика, адресна підтримка, нерівність.

Summary. The article examines the relationship between regulatory policy on higher education funding and the formation of an inclusive economy in the context of ensuring access to educational services and reproducing human capital. The aim of the scientific research is to identify structural contradictions in the current model of financial support for higher education institutions, in particular indicative pricing, and to justify directions for its transformation in accordance with the goals of social justice, equality of educational opportunities, and the strategic development of inclusive institutions. The author's approach is based on conceptualizing a model of interaction between higher education funding mechanisms, characteristics of an inclusive environment, and the effectiveness of human capital policy. An analytical framework is proposed that covers the logic of direct and reverse cause-and-effect relationships between state orders, contract-based training, regulatory control of tuition fees, and the level of social inclusion of students. A systematic analysis of the weaknesses of the current state order model, conflicts between performance indicators and institutional inclusion objectives, and social risks associated with the growing dependence of higher education institutions on contractual sources of income has been conducted. The scientific novelty of the study lies in combining financial, economic, and social approaches to assessing regulatory instruments, as well as in developing conceptual foundations for transitioning to a funding model that combines multiple sources with socially targeted support mechanisms for students. The work proves the need to institutionalize the indicator of inclusive impact in financing algorithms, expand the autonomy of higher education institutions in pricing policy, and apply digital tools for targeted subsidization. The practical significance of the results obtained lies in the formation of scientifically sound recommendations for reforming approaches to the distribution of budget financing, taking into account the goals of inclusive development, regional disparities, and the socio-economic vulnerability of various groups of students. The results of the study can be used to improve regulatory and legal acts in the field of education financing, develop strategic documents on education policy, and form financial models for higher education institutions focused on social performance.

Keywords: inclusive economy, higher education funding, human capital, indicative cost, regulatory policy, targeted support, inequality.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глибокої соціально-економічної турбулентності, посиленої наслідками воєнного конфлікту та структурних викликів демографічного характеру, проблема забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти набула особливої ваги. Вища освіта розглядається не лише як інструмент фахової підготовки, а як один із провідних каналів соціальної мобільності та відтворення людського капіталу, який є ключовим ресурсом інклюзивного економічного зростання. Відтак, фінансові механізми, що регулюють функціонування системи вищої освіти, повинні не лише забезпечувати стійкість освітніх інституцій, але й бути чутливими до соціально-територіальної різноманітності, фінансової вразливості здобувачів освіти, наявних диспропорцій та викликів справедливого розвитку.

Проте чинна регуляторна політика фінансування вищої освіти в Україні, зокрема через запровадження механізму індикативної собівартості навчання, демонструє суперечливі результати. Формальне прагнення до фінансової стабілізації діяльності ЗВО відбувається за рахунок жорсткого нормативного встановлення мінімальної вартості контрактного навчання, що не враховує регіональних диспропорцій у доходах населення та структурної диференціації освітнього попиту. Такий підхід, за відсутності розвиненої системи соціального компенсаторного фінансування, фактично конструює бар'єри доступу для значної частини молоді уразливих категорій, тим самим перетворюючи фінансове регулювання з інструмента розвитку на фактор освітньої та соціальної стратифікації. Це обумовлює актуальність та своєчасність проведення дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансування вищої освіти, особливо в контексті її інклюзивного потенціалу, перебуває у фокусі уваги як українських, так і міжнародних дослідників. Трансформаційні процеси щодо системи державного фінансування підготовки фахівців, розподілу бюджетних ресурсів, впровадження механізму індикативної собівартості привертає увагу широкого кола науковців, серед них [3; 5; 10]. Зокрема, в роботах О. Древалю, В. Мартинця, О. Павленка та К. Загоруйко [2] висвітлено регіональні аспекти бюджетного фінансування як чинник посилення асиметрій у доступі до освіти та відтворення соціальної стратифікації. В дослідженнях Пономаренко В.С. [10] зроблено акцент на проблемах державного замовлення на фахівців з вищою освітою та напрямках його оптимізації. Лондар С. [4] надає узагальнену характеристику системи фінансування вищої освіти в Україні, її структури, а також наводить обґрунтування інституційних засад удосконалення фінансових моделей.

Актуальність дослідження підтверджується широким обговоренням проблематики щодо стратегій фінансової підтримки здобувачів вищої освіти, інклюзії, на провідних міжнародних майданчиках та оприлюдненням в провідних виданнях. Так питання інклюзивної економіки та інтеграції принципів інклюзії у вищу освіту, в компоненту її фінансового забезпечення відбиваються в дослідженнях під егідою Світового банку [16], OECD [9], UNESCO [13]. Зокрема, дослідження Usher [15] акцентує на необхідності трансформації логіки фінансування ЗВО з урахуванням нових соціально-економічних реалій і зростаючого значення інклюзії як цінності. Разом з тим, поза увагою залишаються питання щодо взаємозв'язку між регуляторними механізмами ціноутворення у вищій освіті та фактичним рівнем освітньої доступності, особливо в умовах соціальної нерівності та регіональної диференціації.

Метою наукової статті є дослідження трансформаційного впливу регуляторної політики фінансування вищої освіти на рівень інклюзивності освітнього простору та динаміку формування людського капіталу в умовах соціально-економічної асиметрії. З урахуванням дії нормативних обмежень, стаття спрямована на ідентифікацію ключових суперечностей між формалізованими механізмами фінансування та задекларованими принципами соціальної справедливості, а також на розробку пропозицій напрямів удосконалення механізмів фінансування в контексті інклюзії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розширення концептуального та практичного застосування ідеології інклюзивності в економічному розвитку трансформується у дедалі більш впливову детермінанту стратегічного проектування соціально-економічної траєкторії України. Йдеться не лише про необхідність забезпечення відповідності політик поточному запиту на рівність можливостей, а й про потребу інституційної здатності продовжувати дотримання засад інклюзивності в довгостроковій перспективі, з урахуванням динаміки трансформацій суспільства, технологій і ринку праці.

У цьому контексті система вищої освіти постає не лише як інфраструктурна основа академічного відтворення знань [10], але й як фундаментальна інституція акумуляції та формування людського капіталу, здатного забезпечити стійкість економічного зростання за умов соціальної відкритості. Результативність освітнього процесу, його адаптивність до викликів часу та якість підготовки фахівців безпосередньо впливають на параметри якості людського капіталу, не лише на момент завершення навчання, а й упродовж усього періоду економічної активності випускника.

Якість освіти має розглядатися в довгостроковому аспекті, що визначає не лише потенціал освіти,

а й макроекономічні характеристики національного ринку праці, рівень інноваційності економіки, соціальну стійкість спільнот. Будь-які дисфункції у системі вищої освіти щодо обмежень доступу, зниження академічних стандартів чи неефективності управління ресурсами, породжують довготривалі негативні наслідки для відтворення якісного людського капіталу. Відтак, фінансове забезпечення вищої освіти набуває статусу одного з критичних чинників, що формує якість підготовки фахівців, доступність освітніх послуг для широких верств населення та відповідність випускників вимогам інклюзивного суспільства. Саме фінансування виступає умовою не лише функціонування освітніх інституцій, але й стратегічного інвестування в потенціал майбутнього соціально-економічного розвитку країни [3]. Поєднання питань ефективності фінансування вищої освіти та розширення доступності до якісної освіти широкого кола різних груп населення, стає складним питанням.

Міжнародні підходи до інклюзивного фінансування вищої освіти ґрунтуються на кількох ключових принципах [8]. Адресність передбачає, що фінансові ресурси спрямовуються на підтримку конкретних груп, які стикаються з економічними, соціальними чи територіальними обмеженнями. Гнучкість проявляється в тому, що інструменти фінансування адаптуються до мінливих умов ринку праці, демографічних трендів і технологічних трансформацій. Прозорість використання цифрових технологій для моніторингу та розподілу ресурсів забезпечує підзвітність і знижує ризик корупційних практик. Створення стійкої фінансової екосистеми забезпечують принципом комплементарності, а саме, поєднання державних, приватних і міжнародних джерел фінансування. У країнах Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) інклюзивність розглядається як невід'ємна складова освітньої політики [9], що реалізується через диференційовані фінансові інструменти. У контексті України ці принципи потребують адаптації до специфічних соціально-економічних реалій, зокрема високого рівня економічної нерівності, регіональної асиметрії та демографічних викликів. Теоретична модель інклюзивного фінансування для України має враховувати необхідність балансування між фінансовою стійкістю ЗВО [6] та забезпеченням рівного доступу до освіти, що вимагає переосмислення чинних регуляторних механізмів.

Міжнародний досвід інклюзивного фінансування вищої освіти демонструє різноманітність підходів [11; 12], які можуть слугувати орієнтирами для реформування української системи. Аналіз практик розвинених країн, зокрема країн OECD, дозволяє ідентифікувати ефективні моделі, що сприяють як доступності освіти, так і формуванню якісного людського капіталу.

Фінляндія є прикладом країни, де інклюзивне фінансування вищої освіти базується на принципі універсального доступу [11]. Уряд фінансує більшу частину витрат на вищу освіту через державні гранти, які покривають як навчання, так і витрати на проживання для студентів із низьким рівнем доходів. Система KELA (Національна агенція соціального страхування) надає адресні стипендії та пільгові кредити, які не залежать від академічної успішності, а враховують соціально-економічний статус. Цифрові платформи для адміністрування цих програм забезпечують прозорість і швидкість розподілу ресурсів. Для України цей досвід є цінним у контексті розробки адресних фінансових інструментів, які могли б компенсувати регіональну нерівність і підтримувати вразливі групи. Австралійська модель інклюзивного фінансування вищої освіти ґрунтується на ваучерній системі (HECS-HELP) [7], яка дозволяє студентам відтермінувати оплату за навчання до моменту досягнення певного рівня доходу після випуску. Ця система поєднує державне субсидування з ринковими механізмами, що сприяє як доступності освіти, так і її відповідності потребам ринку праці. Ваучери дозволяють студентам обирати спеціальності, які відповідають їхнім інтересам, водночас уряд регулює обсяг фінансування для соціально значущих напрямів, таких як медицина чи педагогіка.

У Сполучених Штатах система інклюзивного фінансування вищої освіти характеризується множинністю джерел фінансування, що включають федеральні гранти (Pell Grants) [12], пільгові кредити (Stafford Loans), а також приватні стипендії та благодійні фонди. Програма Pell Grants, наприклад, спрямована на підтримку студентів із сімей із низьким рівнем доходів і покриває значну частину витрат на навчання [14]. Водночас пільгові кредити дозволяють студентам із середнім рівнем доходів фінансувати освіту з відстрочкою виплат до моменту працевлаштування. Ця модель демонструє гнучкість у поєднанні державних і приватних ресурсів, але її обмеженням є високий рівень заборгованості студентів після завершення навчання.

Канадська система вищої освіти акцентує увагу на регіональній інклюзивності, зокрема через підтримку ЗВО у віддалених і сільських регіонах. Програми, такі як Canada Student Grants [12], надають адресну підтримку студентам із вразливих груп, включаючи корінне населення, осіб із інвалідністю та вихідців із низькодоходних сімей. Крім того, Канада активно використовує цифрові платформи для моніторингу та розподілу фінансової підтримки, що забезпечує прозорість і ефективність. Дослідження впливу механізмів фінансування вищої освіти в Україні в контексті інклюзії дозволило виявити триаду базових компонент (рис. 1.).

Рисунок 1 – Компоненти інклюзивних механізмів фінансування

Джерело: розроблено автором

Механізми фінансування вищої освіти, що відповідають принципам інклюзивності включають широку сукупність адаптивних фінансових інструментів, технологічних рішень та інноваційних підходів.

Поєднання сучасних цифрових рішень, безкоштовний або цільовий доступ до онлайн-курсів, запровадження механізмів соціального інвестування, фінансування програм інклюзивної освіти, використання умовно грошових трансфертів, компенсаційних механізмів, гнучких кредитних програм і проєктів, цільових стипендіальних програм, багаторівневих систем підтримки соціально-вразливих груп. Все це спрямовано на усунення фінансових бар'єрів, що перешкоджають доступу маргіналізованих груп до вищої освіти, та створення рівних можливостей для здобуття якісної освіти незалежно від соціально-економічного статусу. Розвиток механізмів фінансування через розширення застосування компонент

інклюзивності полягає в комплементарності та системній інтеграції різноманітних джерел фінансування, що формують багатовимірну екосистему освітньої підтримки. Така екосистема характеризується множинністю акторів, гнучкістю інструментів та адаптивністю до специфічних потреб цільових груп.

Чинна система фінансування вищої освіти в Україні регламентована системою законодавчих актів, від Бюджетного Кодексу України, Законів України, Постанов Кабінету Міністрів України, розпорядчих документів Міністерства освіти і науки України. Регуляторна політика фінансування вищої освіти в Україні, зокрема через впровадження механізму індикативної собівартості, передбаченого Постановою Кабінету Міністрів України № 191 [1], формує інституційні рамки, які значною мірою визначають ступінь інклюзивності освітнього простору. Однак, замість сприяння рівному доступу до освіти та соціальній мобільності, чинна модель фінансового регулювання породжує низку системних суперечностей, що перешкоджають реалізації принципів інклюзивної економіки.

Використання інструментарію SWOT-аналізу та підходу кейс-стаді дозволили систематизувати ключові проблеми інклюзивності, спричинені регуляторними обмеженнями, а також визначити як внутрішні, так і зовнішні фактори, що формують освітню стратифікацію та обмежують потенціал соціальної інтеграції (табл. 1). Визначено сильні сторони регуляторної політики, такі як фінансова стабільність ЗВО, уніфікація стандартів і підтримка ключових спеціальностей, слабкі її аспекти, можливості та ризики, що пов'язані з посиленням нерівності, демпінгом і стратифікацією.

Таблиця 1 – SWOT-аналіз впливу регуляторної політики фінансування вищої освіти в контексті інклюзивності

Сильні сторони	Слабкі сторони
• Наявність нормативної бази, що забезпечує загальні правила фінансування ЗВО • Потенціал для цільового фінансування соціально значущих спеціальностей • Інституційна інтеграція принципів прозорості в розподілі бюджетних коштів	• Відсутність системи адресної підтримки здобувачів освіти з соціально вразливих категорій • Ігнорування регіональної нерівномірності при встановленні мінімальної вартості навчання • Жорстка централізація механізмів регулювання вартості контрактного навчання без соціальних коригувань за окремими спеціальностями • Недостатня гнучкість у реалізації фінансових стратегій ЗВО
Можливості	Загрози
• Запровадження багатоканальної моделі фінансування з інклюзивним компонентом • Цифровізація процесів фінансового моніторингу та адресного субсидування • Розширення автономії ЗВО в контексті встановлення адаптивної цінової політики • Інтеграція індикаторів інклюзивного впливу в формулу фінансування	• Поглиблення соціального розшарування через уніфіковані підходи до ціноутворення • Витіснення вразливих груп із системи вищої освіти через непосильну вартість навчання • Формування «елітних» і «маргінальних» освітніх траєкторій залежно від платоспроможності • Демотивація до здобуття освіти

Джерело: розроблено автором

Однією з проблем виділено уніфіковане ціноутворення, що регламентовано Постановою №191 [1], та встановлює мінімальну вартість контрактного навчання для певних спеціальностей на основі розрахованої індикативної собівартості та застосування підвищуючого коефіцієнта 1,25. Механізм, спрямований доведення вартості контракту, яку сплачують здобувачі освіти, до розміру витрат на підготовку одного здобувача освіти за кошти державного бюджету, а також, опосередковано, на забезпечення фінансової стійкості ЗВО. Цей механізм ігнорує соціально-територіальну асиметрію, зокрема регіональні відмінності в доходах населення, демографічні обмеження та інфраструктурну спроможність. Як наслідок, зростання вартості навчання для окремих спеціальностей створює непропорційні фінансові бар'єри для вразливих груп населення. SWOT-аналіз, проведений у межах дослідження, ідентифікує уніфіковане ціноутворення як слабку сторону регуляторної політики, що обмежує доступність освіти; орієнтир на забезпечення певної фінансової стабільності ЗВО, як позитивний аспект; загрозою є посилення соціальної нерівності.

Система соціальних пільг, стипендій чи пільгових освітніх кредитів в Україні залишається обмеженою за обсягом і не враховує реальних потреб вразливих категорій. Низький рівень розвитку цього механізму, відсутність адресних фінансових інструментів, таких як соціальні ваучери чи грантові програми, обмежує здатність ЗВО залучати студентів із соціально вразливих груп, що суперечить принципам інклюзивної економіки. Суттєвим ризиком визначена проблема наявності цінового демпінгу за спеціальностями, які не підпадають під регуляторний вплив дії Постанови №191 [1]. Окремі ЗВО, в стремлінні до зростання кількості залучених контрактних здобувачів, знижують вартість навчання, що часто призводить до погіршення якості освітніх програм через недостатнє фінансування. Це визначаємо як загрозу, оскільки демпінг підриває конкурентоспроможність випускників на ринку праці, знижуючи якість людського капіталу. Можливість відбивається в розширенні потенційного кола здобувачів освіти за певною спеціальністю. Тоді як, слабким аспектом стає зниження академічних стандартів.

Регуляторна політика, орієнтована на ринкові показники ефективності, такі як середній конкурсний бал чи працевлаштування випускників [6], маргіналізує ЗВО, які працюють із соціально вразливими групами, що демонструють нижчі формальні показники. Це створює парадокс, коли установи, які виконують ключову функцію соціальної інтеграції, отримують менше фінансування, тоді як елітні ЗВО в урбаністичних центрах акумулюють ресурси. SWOT-аналіз підкреслює це як слабкість системи, що посилює регіональні диспропорції та обмежує соціальну мобільність,

загроза полягає у концентрації ресурсів у великих містах, а можливість – у підтримці регіональних ЗВО для інклюзивного розвитку. Регуляторна політика слабо враховує довгострокові потреби інклюзивної економіки, в тому числі, такі як забезпечення кадрами соціально значущих секторів. Зменшення доступу до окремих спеціальностей для студентів із низьким рівнем доходів гальмує формування людського капіталу для інклюзивного ринку праці. Таким чином, чинна регуляторна модель, замість сприяння інклюзивності, посилює соціально-економічну нерівність, обмежуючи потенціал освіти як інструменту соціального ліфта.

Висновки. Підсумовуючи, слід зазначити наступне, регуляторна політика у сфері фінансування вищої освіти чинить суттєвий вплив не лише на фінансову стійкість закладів вищої освіти, але й на ступінь інклюзивності освітнього середовища, структуру соціальної мобільності та процеси формування якісного людського капіталу. У рамках здійсненого аналізу виявлено, що чинна модель фінансування освіти, попри наявність формальної нормативної основи, не забезпечує повною мірою реалізацію принципів соціальної справедливості, рівності доступу та територіального балансу. SWOT-аналіз підтвердив, що поточна система має низку інституційних сильних сторін, зокрема певний рівень стабільності бюджетного фінансування та формалізацію процедур розподілу ресурсів через застосування формули розподілу коштів. Водночас наявні структурні слабкості, пов'язані з уніфікованим підходом до ціноутворення, відсутністю адаптивних механізмів соціальної компенсації, ігноруванням регіональної диференціації та слабким розвитком адресної підтримки вразливих категорій, формують бар'єри доступу для значної частини потенційних здобувачів освіти.

Визначено, що підхід до ефективності ЗВО, орієнтований на формальні метрики, без урахування соціальної місії закладів, маргіналізує інституції, які працюють з уразливими контингентами. Відтак, ресурсна асиметрія між центрами та регіонами поглиблюється. У цьому контексті визначено необхідність концептуальної трансформації фінансової політики у напрямі мультиканальної системи підтримки, що поєднує індикативне регулювання з гнучкими адаптивними інструментами. У роботі підкреслено значення інституціоналізації індикаторів інклюзивного впливу в бюджетній формулі, як способу поєднання фінансової ефективності з соціальною результативністю. Подальші дослідження мають бути зосереджені на системному оновленні методології оцінки результативності освітньої політики, із фокусом на довгострокові соціальні ефекти, відновлення функції освіти як інструмента економічної інклюзії та посилення ролі людського капіталу в повільному відновленні національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Деякі питання запровадження індикативної собівартості. Постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2020 року № 191 зі змінами, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/191-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 11.05.2025)
2. Древаль О. Ю., Мартинець В. В., Павленко О. О., Загоруйко К. Д. Бюджетне фінансування закладів вищої освіти в контексті підготовки здобувачів: регіональні аспекти. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2022. № 4. С. 112–126. DOI: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2022.4-12>
3. Кириленко О., Жадан О. Модель фінансування вищої освіти в Україні: зміна пріоритетів. *Світ фінансів*, 2023 № 2(75), с. 140–154. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1613>
4. Лондар С.Л. Удосконалення фінансування системи освіти України як передумова успішного реформування: монографія. ДНУ «Інститут освітньої аналітики». Київ, 2021. 274 с.
5. Мельникова О., Олійник Ю. Державне регулювання сфери вищої освіти як елемент розвитку національної економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. Том 80. № 1. С. 7–19. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.01.007
6. Про розподіл видатків державного бюджету між закладами вищої освіти на основі показників їх освітньої, наукової та міжнародної діяльності. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 року № 1146 зі змінами, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1146-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення 01.06.2025).
7. Australian Government Department of Education. Higher Education Contribution Scheme (HECS-HELP). 2024. URL: <https://www.education.gov.au/higher-education-loan-program/hecs-help>
8. Karlibaeva G. Kh. Advanced foreign experiences of financing higher education institutions *I nt. J. of Adv. Res.* 2024. Vol.(May). P. 30–36 URL: <https://www.journalijar.com/article/48535/advanced-foreign-experiences-of-financing-higher-education-institutions/>
9. Organisation for Economic Co-operation and Development. Resourcing Higher Education: Challenges, Choices and Consequences. OECD Publishing. 2020. URL: <https://www.oecd.org/education/resourcing-higher-education-735b5e67-en.htm>
10. Ponomarenko V. State Order for the Training of Specialists with Higher Education and Optimisation of the Higher Education Network. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. 2022. Vol. 22, issue 28. P. 127–135 DOI: <https://doi.org/10.33423/jhetp.v22i18.5705>
11. Sahlberg, P. Education policies for raising student learning: The Finnish approach. *Journal of Education Policy*. 2007. № 22(2). P. 147–171. DOI: <https://doi.org/10.1080/02680930601158919>
12. Santiago P., Tremblay K., Basri E., Arnal E. Cross-border Tertiary Education: A Way towards Capacity Development. World Bank & OECD Publishing, 2008. URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/915411468313151839/cross-border-tertiary-education-a-way-towards-capacity-development>
13. UNESCO. Higher Education and Inclusion: Challenges and Opportunities. 2017. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247337>
14. U.S. Department of Education. Federal Student Aid: Pell Grants. 2023. URL: <https://studentaid.gov/understand-aid/types/grants/pell>
15. Usher A. Institutions, Students and Funding 2022. Higher Education Strategy Associates. 2022. URL: <https://higheredstrategy.com/institutions-students-and-funding-2022/>
16. World Bank. Investing Strategically in Higher Education. 2019. URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/915411468313151839/investing-strategically-in-higher-education>

References:

1. Деякі питання запровадження індикативної собівартості. [Some issues related to the introduction of indicative cost] Постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2020 року № 191 зі змінами, Available at: (in Ukrainian)
2. Dreval O. Yu., Martynets V. V., Pavlenko O. O., Zahoruiko K. D. (2022) Biudzhette finansuvannia zakladiv vyshchoi osvity v konteksti pidhotovky zdobuvachiv: rehionalni aspekty [Budgetary Financing of Higher Education Institutions in the Context of Training Applicants: Regional Aspects]. *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu. Seriia Ekonomika*. № 4. P. 112–126. DOI: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2022.4-12> (in Ukrainian)
3. Kyrylenko, O., Zhadan O. (2023) Model finansuvannia vyshchoi osvity v Ukraini: zmiana priorytetiv [The model of financing higher education in Ukraine: changing priorities]. *Svit finansiv*. Vyp. 2. P. 140–154. Available at: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1613> (in Ukrainian)
4. Londar S.L. (2021) Udoskonalennia finansuvannia systemy osvity Ukrainy yak peredumova uspishnoho reformuvannia [Improving the financing of Ukraine's education system as a prerequisite for successful reform]: monohrafiia. DNU "Instytut osvithoi analityky". Kyiv. 274 s. (in Ukrainian)
5. Melnykova O., Oliynyk Ju. (2023) Derzhavne rehuliuвання sfery vyshchoi osvity yak element rozvytku natsionalnoi ekonomiky [State regulation of the sphere of higher education as an element of the development of the national economy]. *Galician economic journal*, vol. 80, no 1, pp. 7–19. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.01.007 (in Ukrainian)
6. Pro rozpodil vydatkiv derzhavnogo biudzhetu mizh zakladamy vyshchoi osvity na osnovi pokaznykiv yikh osvithoi, naukovoї ta mizhnarodnoi dialnosti. [On the distribution of state budget expenditures between higher education institutions based on the indicators of their educational, scientific and international activities] Постанова Кабінету

Ministriv Ukrainy vid 24 hrudnia 2019 roku № 1146 zi zminamy, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1146-2019-%D0%BF#Text> (in Ukrainian)

7. Australian Government Department of Education. (2024). Higher Education Contribution Scheme (HECS-HELP). URL: <https://www.education.gov.au/higher-education-loan-program/hecs-help>

8. Karlibaeva G. Kh. (2024) Advanced foreign experiences of financing higher education institutions *Int. J. of Adv. Res.* (May). 30–36 URL: <https://www.journalijar.com/article/48535/advanced-foreign-experiences-of-financing-higher-education-institutions/>

9. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2020). Resourcing Higher Education: Challenges, Choices and Consequences. OECD Publishing. URL: <https://www.oecd.org/education/resourcing-higher-education-735b5e67-en.htm>

10. Ponomarenko V. (2022) State Order for the Training of Specialists with Higher Education and Optimisation of the Higher Education Network. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. Vol. 22, issue 28 (31 December). P. 127–135 DOI: <https://doi.org/10.33423/jhetp.v22i18.5705>

11. Sahlberg, P. (2007). Education policies for raising student learning: The Finnish approach. *Journal of Education Policy*, 22(2), 147–171. DOI: <https://doi.org/10.1080/02680930601158919>

12. Santiago, P., Tremblay, K., Basri, E., & Arnal, E. (2008). Cross-border Tertiary Education: A Way towards Capacity Development. World Bank & OECD Publishing. Available at: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/915411468313151839/cross-border-tertiary-education-a-way-towards-capacity-development>

13. UNESCO. (2017). Higher Education and Inclusion: Challenges and Opportunities. Available at: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247337>

14. U.S. Department of Education. (2023). Federal Student Aid: Pell Grants. Available at: <https://studentaid.gov/understand-aid/types/grants/pell>

15. Usher, A. (2022). Institutions, Students and Funding 2022. Higher Education Strategy Associates. URL: <https://higherstrategy.com/institutions-students-and-funding-2022/>

16. World Bank. (2019). Investing Strategically in Higher Education. Available at: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/915411468313151839/investing-strategically-in-higher-education>

Стаття надійшла до редакції 09.06.2025